

Felsőzsolcai Napközi Otthonos Óvoda

ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
1. Helyzetelemzés.....	4
1.1. Intézményi adatok.....	4
1.2. Intézményünk története.....	5
1.3. Szülői háttér - gyermek populáció jellemzői.....	6
1.4. Értékeink.....	6
1.5. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei	7
1.5.1. Személyi feltételek	7
1.5.2. Tárgyi feltételek.....	9
1.6. Az óvoda kapcsolatrendszere	9
1.6.1. Család és óvoda együttműködése.....	9
1.6.2. Fenntartó.....	11
1.6.3. Kapcsolat más nevelési szintekkel, egyéb intézményekkel	11
2. Óvodakép - Gyermekkép.....	12
2.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.....	13
2.1.1. Tehetség gondozás	13
2.1.2. SNI gyermekek	14
2.1.3. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek	15
3. Óvodai nevelésünk célja	15
3.1. Nevelési alapelvek	15
4. Nevelésünk alapvető feladatai.....	16
4.1. Az egészséges életmód alakítása.....	16
4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása	18
4.3. Az anyanyelvi -, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	20
5. Az óvodai élet tevékenységkeretei és formái.....	22
5.1. Játék	22
5.2. Munka jellegű tevékenység	24
5.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	25
6. Az óvodai nevelés tevékenységrendszere.....	26
6.1. Külső világ tevékeny megismerése.....	26
6.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	29
6.3. Verselés, mesélés	30
6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	32
6.5. Mozgás.....	33

7. Nevelési programunk szervezeti keretei.....	35
7.1. Az óvoda csoportszerkezete.....	35
7.2. Napirend	35
7.3. Hetirend	35
7.4. Óvodai nevelésünk dokumentumai	36
8. Tervezés	36
9. Mérés	37
10. A nemzetiséghez tartozó gyermekek integrált nevelése	38
11. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk.....	39
12. Egészségterv.....	40
12.1. Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei:	40
12.2. Az egészséges életmódra nevelés	41

Pedagógiai programunk jogszabályi háttere

- 2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28) Korm. rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

1. Helyzetelemzés

1.1. Intézményi adatok

Alapító okirat kelte, száma:	126/2012. (VIII.06.) Kth.
Az intézmény alapításának időpontja:	2012. augusztus 29.
Az óvoda alapító és fenntartó szerve:	Felsőzsolca Város Önkormányzat Képviselő-testülete
Az óvoda alapító és fenntartó címe:	Felsőzsolca Szent István út 20.
Az intézmény elnevezése:	Felsőzsolcai Napközi Otthonos Óvoda
Az intézmény székhelye:	3561 Felsőzsolca, Park út 3.
telephelye:	3561 Felsőzsolca, Szent István u. 43
Az óvodai csoportok száma:	3561 Felsőzsolca, Park út 3. - 5 csoport 3561 Felsőzsolca, Szent István u. 43. - 5 csoport
Férőhelyek száma:	250 fő, amelyet a fenntartó a mindenkori hatályos jogszabályoknak megfelelően nevelési évenként módosíthat (emelhet)
Az intézmény OM azonosítója:	201739
A költségvetési szerv törzsszáma:	798550

Az óvoda jogállása: Felsőzsolca Város Képviselő-testülete fenntartásában működő, a fenntartó szervezeti egységét képező óvoda köznevelési intézmény, szakmai önállósággal rendelkező önálló jogi személy. Felügyeletét a hatályos jogszabályoknak megfelelően a fenntartó látja el.

Az intézmény vezetője: a magasabb vezető beosztású óvodavezető

Az intézmény alaptevékenységei

- óvodai nevelés, iskolai életmódra való felkészítés, a 3-7 éves gyermekek nevelése, szellemi és testi fejlődésének biztosítása, iskolaérettségre való felkészítése
- sajátos nevelési igényű - enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, látásfogyatékos - gyermekek integrált formában történő óvodai nevelése, ellátása, iskolai életmódra való felkészítése
- magyar nyelven folyó nemzeti óvodai nevelés, ellátás
- óvodai intézményi étkeztetés.

1.2. Intézményünk története

Felsőzsolca Miskolctól 4 km-re fekszik a Sajó, a Bódva és a Hernád völgyének metszéspontjában. Óvodánk két - addig külön-külön - önállóan működő óvoda összevonásából jött létre 2012-ben. Szerkezetét tekintve egy székhely és egy telephely óvodából áll. Az addig Platthy Ida óvodaként ismert óvoda az intézmény székhelye, míg a volt Krisztina óvoda telephely óvoda lett. Mindkét óvodaépület öt-öt csoporttal működik.

Az összevonást követően nevelőtestületünk (a két óvoda óvodapedagógusai egy nevelőtestületet alkotnak) - az Óvodai nevelés országos alapprogramját, illetve a két óvoda addigi saját pedagógiai programját kiindulópontnak véve - kidolgozta az új (immáron közös) pedagógiai programot. Meghatároztuk a célokat, feladatokat, illetve megfogalmaztuk óvodánk értékeit. Törekvésünk, hogy intézményünk - a gyermekek mindenek felett álló érdekét biztosítva - magas szakmai színvonalon lássa el feladatát. Programunk elkészítésekor fontos szempont volt a helyi sajátosságokon túlmenően a gyermekek szociális hátterének, illetve a szülők elvárásainak a figyelembe vétele, s mérlegeltük intézményünk tárgyi és személyi feltételeit, óvodapedagógusaink végzettségét, továbbképzéseken szerzett ismereteit, szakképzettségét. A program megírásakor fontos elv volt, hogy óvodapedagógusaink módszertani szabadságának biztosítása mellett megőrizzük mindkét óvoda sajátos arculatát szokásait, hagyományait.

2015-ben pályázni kívántunk „Zöld óvoda” címre, így szükségessé vált, hogy pedagógiai programunkat felülvizsgáljuk, a szükséges módosításokat nevezett célnak történő megfelelés érdekében elvégezzük. A módosítás eredményeképpen a programunkban addig is hangsúlyosként kezelt környezettudatos magatartásra nevelés új tartalmakkal bővült.

1.3. Szülői háttér - gyermek populáció jellemzői

Mindennapi nevelőmunkánk során abból indulunk ki, hogy az intézményünkben óvodai nevelésben részesülő gyermekek szociokulturális háttere rendkívül széles skálán mozog. Az iskolázott, magas egzisztenciájú szülők gyermekei mellett nem elhanyagolandó az a tény, hogy jelentős számú az iskolázatlan, vagy alacsony iskolai végzettséggel rendelkező, rendkívül alacsony életszínvonalon élő családok gyermeke. Mindezek magyarázatot adnak arra, hogy a szülők óvodánkkal kapcsolatos elvárásai széles skálán mozognak. Nevelőtestületünk az óvodáskorúak életkori sajátosságait figyelembe véve alkalmazkodik a szülői elvárásokhoz, szem előtt tartva, hogy a gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Tiszteletben tartjuk a gyermekeket megillető jogokat oly módon, hogy minden - óvodánkba járó - gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben.

1.4. Értékeink

- Az intézményi összevonás óta eltelt évek jól összekovácsolták a két óvoda nevelőtestületét. Mindnyájunk közös célja és érdeke, hogy valamennyi óvodásunk az ő egyéni fejlődési üteméhez igazodva a lehető legtöbb segítséget kapja meg intézményünkben ahhoz, hogy a későbbiekben a társadalom aktív, önmaga értékeivel tisztában lévő, s azt önmaga és a köz javára fordítani tudó tagja legyen.
- Nevelőtestületünk pedagógiai munkájában épít a település mindazon sajátosságaira adottságaira, amelyek segítenek azon célunk elérésében, hogy óvodásaink minél jobban megismerjék és megszeressék közvetlen környezetüket, hiszen hazájukat szerető emberekké csak ezáltal válhatnak.
- Vidéki óvoda lévén az élő környezet vesz bennünket körül, számtalan lehetőséget adva arra, hogy a gyerekek környezeti nevelése ne alkalomszerű, hanem egy folyamatos - évszakokhoz kapcsolódó - tevékenység legyen. Minden lehetőséget kihasználunk arra, hogy óvodásainkat a környezet védelmére, az értékek megőrzésére neveljük.
- Óvodánkban hagyománya van a jeles napoknak, elődeink életének, szokásainak a megismertetése továbbra is fontos feladatunk. Olyan néphagyományokat jelenítünk meg munkaterveinkben, amelyek tartalmát meg tudjuk értetni, közel tudjuk vinni a gyermekekhez.
- A település kulturális lehetőségei számos élménnyel, ismerettel gazdagítják gyerekeinket, ha ezeket kellő szakmai hozzáértéssel kezeljük (könyvtári foglalkozások, kiállítások, vers-és mesemondó találkozók, pályázati lehetőségek biztosította programok).
- Az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások megalapozása terén nagy tapasztalattal rendelkezik nevelőtestületünk. Kirándulások, egészségnapok, sport délutánok a szülőkkel, a rendszeresen végzett tartás-és lábboltozat javító gyakorlatok.
- Nevelőtestületünk egy nyitott, elfogadó, a gyermek érdekeit messzemenően figyelembevevő közösség, a tevékenységek szervezésénél nem téveszti szem elől, hogy az óvodáskor legfőbb tevékenysége a játék.
- Az elfogadás, a másság tisztelete (inkluzív pedagógia), a tolerancia nevelőmunkánk alappillére.

1.5. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei

1.5.1. Személyi feltételek

Intézményünkben a személyi feltételeket a törvényi előírásoknak megfelelően a fenntartó, Felsőzsolca Város Képviselő-testülete biztosítja.

A székhely és telephely óvoda egyaránt öt-öt csoporttal működik, így a dolgozói létszám is egyenlőképpen oszlik meg a két óvodaépületben, ez alól csak az óvodatitkár képez kivételt, aki a székhely óvodában végzi az óvoda működésével kapcsolatos adminisztratív feladatokat.

Óvodapedagógusok

Intézményünkben a nevelőmunka irányítói és felelősei mi - óvodapedagógusok - vagyunk. Jelenlétünk a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Sok múlik azon, hogy milyen értékeket közvetítünk. Óvodáskorban a mi személyes példánk a leghatásosabb nevelőerők egyike. Mind a székhely, mind a telephely óvodában minden csoportnak két óvodapedagógusa van, akik hetenkénti váltásban dolgoznak, mert így egyforma felelősséggel és aktivitással szervezik és irányítják csoportjuk életét. Azon óvodapedagógus párokat, akik jól tudnak együtt dolgozni, ha nem szükséges, lehetőség szerint együtt hagyjuk minél hosszabb időre, hiszen az ilyen páros jó hatással van a gyerekekre. Az óvodapedagógusok munkaidejének kialakításakor biztosítjuk a törvény által előírt kötelező átfedési időt, amely a napi állandó tevékenységek elvégzése mellett lehetőséget nyújt a kollégák számára az egyéni fejlesztésre, differenciált és speciális képességfejlesztésre.

Nevelőtestületünk tagjai lelkileg kiegyensúlyozott, szakmailag sokoldalúan képzett, a kisgyermek személyiségét tiszteletben tartó és öt feltétel nélkül elfogadó személyiségek, akik folyamatosan keresik és használják a képességfejlesztést elősegítő segédanyagokat, eszközöket, valamint tudatosan törekszik a gyermekek aktivizálására, motiválására. Természetességük, a gyermekeket megértő megnyilvánulásaik védelmet, biztonságot és elfogadást nyújtanak a kicsik számára.

Továbbképzés

Óvodánk valamennyi óvodapedagógusa rendelkezik felsőfokú, óvónőképzőben szerzett oklevéllel. A gyermeki összetételhez igazodva olyan továbbképzéseket részesítünk előnybe, amelyek szakmai segítséget adnak mindennapi nevelőmunkánkban, iránymutatást a megváltozott társadalmi elvárásokhoz. A továbbképzések irányát egyfajta „szakosodás” jellemzi: az óvodai nevelés egy-egy területén olyan többlet ismereteket szereznek a kollégák, melyeket nemcsak a csoportos munkájukban, hanem a teljes gyermekközösségre kivetítve tudnak alkalmazni. Az önképzés, a módszertani ismeretek folyamatos korszerűsítése fontos feltételei a magas szintű szakmai felkészültségnek. Fontos számunkra a belső tudásmegosztás, amelyek a legkülönbözőbb formában valósulnak meg: belső továbbképzések, amelyek egyrészt a szakmai munkaközösségen belüli képzések, másrészt nevelőtestületi értekezlet keretében történnek, valamint szakmai tapasztalatcserék, hospitálások, a különböző külső továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák intézményen belüli átadása.

Óvodapedagógusaink végzettsége

végzettség/másoddiploma	Park Út székhelyen	Szent István út telephelyen
óvodapedagógus oklevél	11	10
tanító oklevél	1	1
fejlesztő pedagógus szakvizsga	1	1
tánc és drámapedagógus oklevél	0	2
közoktatás vezetői szakvizsga	3	0
angol nyelvtanári oklevél	1	0
mozgásfejlesztő oklevél	1	1
gyermek-aerobic oklevél	1	0
testkultúra- vitamintorna oklevél	2	0
kézműves oklevél	1	1
fejlesztő pedagógus oklevél	3	0
gyermek játék és néptánc oklevél	1	0

A pedagógusok 70%-a rendelkezik számítógépes ismeretekkel és alkalmazza szakmai munkájában. A nevelő munkát közvetlen segítő munkakörben foglalkoztatottak végzettsége

dajkák végzettsége	Park út székhelyen	Szent István út telephelyen
dajka	1	1
érettségi	4	4

Óvodai nevelő munkát segítő alkalmazottak

Ezen alkalmazottak körébe tartoznak a dajkák és a pedagógiai asszisztensek. A dajkák fontos szereplői egy-egy óvodai csoportnak, hiszen a törvényi előírásnak megfelelően minden csoportunkban a két fő óvodapedagógus mellett egy dajka végzi a gyerekek nevelésével, fejlesztésével, gondozásával kapcsolatos teendőket. A dajkák munkakörének kialakítása úgy történik, hogy tevékenyen részt vehessenek a nevelési folyamatban.

A pedagógiai asszisztensek más-más tartalommal, de mindannyian az óvodai programok és a csoport életéhez tartozó tevékenységekben közreműködő, segítő személyek. Munkájukkal a mindennapi csoportos, vagy óvodai szintű rendezvények megszervezése könnyebbé válik, az óvodapedagógusaink számára nagyobb lehetőség nyílik csoportjukban az egyéni fejlesztés végzésére. Mind a dajkák, mind a pedagógiai asszisztensek az óvodapedagógus útmutatása alapján végzik munkájukat. Ezen okok miatt - az óvodapedagógushoz hasonlóan -, egész lényükkel, magatartásukkal, beszéd stílusukkal, személyi higiéniájukkal, ápoltságukkal hatást gyakorolnak a kisgyermekekre.

Intézményünk dolgozóinak munkarendjét az intézmény működési rendjéhez igazítottuk, figyelembe véve az ide vonatkozó jogszabályokat. A személyre szabott konkrét feladatokat a dolgozók munkaköri leírása, az intézmény működési rendjét az intézmény Szervezeti és Működési

Szabályzata tartalmazza.

Külső - a gyermekek speciális megsegítését végző - szakemberek

Intézményünk alapító okirata az alábbiak szerint rögzíti az intézményünkbe felvehető SNI-s gyermekeket:

- enyhén értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékos
- látásfogyatékos

A fogyatékoság típusának megfelelően a megsegítést végző külsős pedagógusok:

- logopédus,
- tiflopedagógus
- gyógypedagógus
- fejlesztő pedagógus

Dolgozóink egymás közötti kapcsolatát a korrektség, a kölcsönös tisztelet jellemzi. Őszinte, nyílt párbeszédre, korrekt kommunikációra, építő együttműködésre törekszenek valamennyi - az óvodával kapcsolatban lévő, vagy kapcsolatot kereső - intézménnyel, személlyel. Szakmai kapcsolatainkat az értékek tisztelete, az előrelépés, a segítségnyújtás iránti fogékonyság, a pedagógus hivatás iránti elkötelezettség jellemzi.

1.5.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Mindkét óvodaépület berendezését, valamint a játszóudvarokat oly módon alakítottuk ki, hogy szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljenek változó testméreteiknek, biztosítsák egészségük megőrzését, fejlődését és tegyék lehetővé nagyfokú mozgás- és játékgigényük kielégítését.

A játszóudvarokon elhelyezett kültéri játékok már biztonságossági tanúsítvánnyal rendelkeznek, megfelelnek az előírt szabványnak

Csoportszobáink több funkciót töltenek be: óvodai tevékenységek, játék, mozgás, foglalkozások, étkezések és a pihenés színterei is. Az óvodapedagógusi önállóság kérdéskörébe tartozik, hogy a meglévő adottságokon belül hogyan alakítják ki óvodánk belső tereit, így a csoportfoglalkoztatókat. A gyermekek által használt tárgyakat számukra hozzáférhető módon, biztonságukra ügyelve helyezük el.

A szülők egyéni fogadására a csoportszobai foglalkoztatót, a nevelői szobát, illetve igény esetén a vezetői/vezető-helyettesi irodát használjuk.

1.6. Az óvoda kapcsolatrendszere

1.6.1. Család és óvoda együttműködése

Az óvoda legfontosabb, legszorosabb kapcsolata a család. Mivel az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, ezért a családdal való együttműködés a gyermekek fejlődésének elengedhetetlen feltétele. Intézményünkben partnerközpontú együttműködésre törekszünk a szülőkkel, amely csak akkor valósulhat meg, ha pontosan ismerjük partnereink (a szülők) igényeit, illetve azt, hogy milyen véleménnyel vannak intézményünkről, az itt folyó pedagógiai munkáról. Az évente végzett kérdőíves felmérés segít bennünket abban, hogy a szülők elégedettségéről, intézményünkről alkotott

véleményéről visszacsatolást kapjunk. Az elemzést követően kerül sor az esetleges korrekcióra, változtatásra.

Olyan együttműködésre törekszünk, melynek a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás az alapja.

A családdal való kapcsolattartásban, együttműködésben összekötőkapocs a Szülői Szervezet, mint koordináló, illetve segítő fórum.

Óvodánk és a család kapcsolatának alapelvei

- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása.
- Kölcsönös tisztelet és bizalom kialakítása óvoda és család között.
- Segítségnyújtás a szülők számára, az óvoda dolgozói érezzék az empátiát, a segítő szándékot.
- A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös tevékenységek során.
- Az óvodában és a családokban folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése.
- A környezettudatos, környezetbarát értékrend közvetítése

Az együttműködés formái

Annak érdekében, hogy a szülő az óvodában folyó nevelőmunkában közreműködhessen, illetve hogy mi óvodapedagógusok segítséget nyújthassunk a szülőnek gyermeke helyes neveléséhez, az alábbiakban határoztuk meg az együttműködés lehetséges formáit:

- Új szülők és gyermekeik számára nyitott délelőttök, illetve nyitott délutánok szervezése
- Rugalmas beszoktatás
- Szülői értekezletek
- Nyílt napok
- Családlátogatások (szükség szerint, vagy szülői kérésre)
- Kérdőívek
- Közös rendezvények, ünnepek, játszóházak, sport délután stb.
- Szülői Szervezet működése
- A szülők tájékoztatása gyermekük aktuális fejlettségi szintjéről fogadóórák (előre egyeztetett időpontokban) alkalmával
- Szükség szerint napi kapcsolattartás

Intézményünk szakszerű és törvényes működését biztosító alapidokumentumairól, óvodánk által szervezett programokról, rendezvényekről, azok időpontjáról óvodánk honlapján és a csoportok faliújságain tájékozódhatnak a szülők.

A partnerközpontú együttműködés érdekében vállaljuk az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direkter módszereit is. (előadások szervezése, vitaindító, cikkek ajánlása az óvoda honlapján stb.)

1.6.2. Fenntartó

Óvodánk fenntartója Felsőzsolca Város Önkormányzat Képviselő-testülete.

Óvodánk és a fenntartó kapcsolatának alapelvei

- a gazdasági függésen kívül kölcsönösen ismerjük egymás feladatait
- együttműködés az óvoda zavartalan működés érdekében

1.6.3. Kapcsolat más nevelési szintekkel, egyéb intézményekkel

Az óvoda támogató-együttműködő kapcsolatot tart azon intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez.

Az általános iskolákkal

- az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében leendő elsős tanítók nagycsoportosoknak tartott játékos foglalkozásai
- nagycsoportosok részvétele az iskola alsós osztályai körében szervezett sportvetélkedőn
- óvodapedagógusok meglátogatják volt óvodásaikat az első osztályban
- nagycsoportosok számára - jeles napokhoz kapcsolódó játszóházak - szervezése az iskolák részéről
- információs csatornák működtetése a két intézmény között a szülők minél jobb tájékoztatása érdekében (iskolai nyílt napok, tájékoztató-bemutató szülői értekezletek)

A zeneiskolával

- hangszerbemutató a nagycsoportosoknak
- „hangverseny” látogatás a zeneiskolába
- információs csatornák működtetése a két intézmény között a szülők minél jobb tájékoztatása érdekében (iskolai nyílt napok, tájékoztató-bemutató szülői értekezletek, szülők meghívása zeneiskolai koncertre)

A Közművelődési Intézettel

- Kiállítások látogatása, esetenként kis műsorral készülünk egy-egy kiállítás megnyitójára
- Részvétel az intézet által szervezett kiállításokon (pl. rajzverseny alkotásokból rendezett kiállítás)
- Óvodásaink részvétele az intézet által szervezett városi szintű ünnepeken (szüreti felvonulás, anyák-napi megemlékezés, május 1-i majális, város-nap)

A Városi Könyvtárral

- Ismerkedés a könyvtárral, könyvtári foglalkozások
- Kézműves tevékenységek a könyvtár szervezésében
- Bekapcsolódunk a könyvtár által - pályázati forrásokból biztosított egyéb programokba -

kirándulás, vers-és mesemondó találkozók. stb.

Más szolgáltatók

A gyermekek fejlesztése, az óvodai nevelés során észlelt lemaradások megsegítése, családokban felmerülő problémák orvoslása, óvodásaink körében végzett egészségügyi szűrővizsgálatok elvégzése, illetve a segítségnyújtás lehetőségeinek felkutatása, az intézményünkben viszonylag nagy számban jelenlévő nemzetiségi-kisebbségi gyermekek és családjaik részére célból szoros a kapcsolatunk az alábbi intézményekkel:

- családgondozó központ
- egészségügyi szolgáltatókkal (óvodánk gyermekorvosa, védőnői hálózat, fogorvos)
- mindenkori szakmai-pedagógiai szolgáltatást ellátó intézményekkel
- nemzetiségi önkormányzatokkal.

2. Óvodakép - Gyermekkép

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését meghatározzák az öröklött adottságok és az őt körülvevő spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások. Minden gyermek egyediség, individuum, ugyanakkor része egy közösségnek, szociális lény. Nevelésünk hatására testi és lelki szükségletei egyénenként, életkoruknak megfelelően változó ütemben alakulnak, illetve fejlődnek. Gyermekközpontú, befogadó intézményként egyenlő hozzáférést biztosítunk minden ide járó gyermek számára a képességfejlesztéshez, a differenciált egyéni bánásmódhoz és a különböző óvodai programokhoz. Fontos számunkra, hogy minden óvodásunk egyenlő esélyt kapjon ahhoz, hogy személyisége fejlődjön, ennek érdekében életkorához és fejlettségéhez alkalmazkodó tevékenységeket biztosítunk megfelelő módszerek alkalmazásával, rugalmas tervezéssel, napirenddel, különös figyelmet fordítva a szabad játéokra.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik:

- tisztelettudóak a felnőttekkel és társaikkal szemben,
- tisztában vannak azokkal az alapvető magatartási - és kommunikációs formákkal, amelyek lehetővé teszik számukra a közösségi kapcsolatok kialakítását, megtartását és mélyítését,
- természetes módon, előítéletektől mentesen elfogadják a különbözőségeket, társaik és a környezetükben élő emberek máságát,
- ismerik és tisztelik elődeink hagyományait, szokásait,
- szeretettel fordulnak az emberek felé,
- igényük az egészséges életvitel.

Fontosnak tartjuk, hogy óvodai nevelésünk eredményeképpen gyermekeink

- szeressék hazánkat,
- ismerjék és tiszteljék szimbólumainkat (Himnusz, zászló),
- pozitív én-képpel rendelkezzenek,
- képesek legyenek az önálló logikus gondolkodásra,
- sajátítsák el az önkifejezés módjait a mozgásban és a művészeti tevékenységekben,

- majdan tevékeny, kezdeményező, alkotó emberek legyenek.

Környezetvédő pedagógiai munkánk során törekszünk arra, hogy

- óvodásainkkal megértessük a fenntarthatóság lényegét, s arra neveljük őket, bánjanak takarékosan az erőforrásokkal.
- jelenjenek meg a környezettudatos magatartás alapjai, a környezetvédelem jelenjenek meg mindennapjaikban
- váljanak nyitottá a természet szépségeinek felismerésére, legyen igényük annak védelme
- önállóan és kreatívan keressék az újrahasznosítás lehetőségét
- vigyázzanak környezetük rendjére, tisztaságára, tevékenyen vegyenek részt annak alakításában
- ismerjék fel, hogy az ember többféle módon hat a természetre,
- tapasztalják meg az emberi gondoskodás eredményeit

Pedagógiai törekvésünk, hogy óvodáskor végére váljanak sokoldalúan fejlett személyiségekké. Jelenjenek meg azok a képességek, amelyek meghatározzák saját egyéniségüket, és segítik őket abban, hogy majdan beilleszkedjenek egy még nagyobb "közösségbe", a társadalomba.

2.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

2.1.1. Tehetséggondozás

A tehetség felismerése - a tehetségnevelés, fejlesztés, tehetséggondozás a tehetség elismerésével, azonosításával kezdődik.

Cél

Valósuljon meg kiemelt figyelmet igénylő (tehetségígéretes) gyermekek azonosítása és gondozása az életkornak és egyéni sajátosságoknak legmegfelelőbb módszerekkel, célirányos eszközökkel.

Feladat

- Inger gazdag, motiváló környezet kialakítása, ahol a gyermekek egész nap tevékenykedhetnek, játszhatnak.
- Elfogadó, kiteljesedést segítő légkör megteremtése, ahol a gyermekek együttműködővé válhatnak.
- Az óvodába lépéstől kezdve a gyermekek teljes személyiségjellemzőinek, köztük a tehetségre utaló jeleknek a figyelemmel kísérése, spontán és célzott megfigyelések alkalmazásával.
- A szülői tapasztalatok, vélemények figyelembe vétele a tehetséges családtagok esetéről
- A tehetség ígéretes gyermekek erős oldalának támogatása és az esetleges gyengé-területeinek fejlesztése.
- Az egyénre szabott személyiségfejlesztés megvalósítása a differenciálással és innovatív-tanulási módszerek alkalmazásával.
- A gyermekek fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján történik.

2.1.2. SNI gyermekek

Az SNI-s gyermekek integrált nevelését-fejlesztését úgy végezzük, hogy saját humánerőforrásunk mellett fogyatékoságuk típusának megfelelő külső szakember segítségét vesszük igénybe. Az ő munkájukat megsegítendő - útmutatásaik alapján - végzik óvodapedagógusaink a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését.

Cél

A harmonikus, nyugodt, biztonságot nyújtó óvodai környezetbe integrálva, a gyermekek között természetessé váljon, hogy személyiségük különböző lehet, tolerálják a másságot.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, ezáltal javuljon életminőségük, s így a későbbiek során jobban be tudnak majd illeszkedni a társadalomba.

A rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység legfontosabb területei:

- A kognitív funkciók fejlesztése
- Alapmozgások kialakítása, a nagymozgások koordinálásának javítása, az egyensúlyérzék fejlesztése
- Manuális készség, finommotorika fejlesztése
- Kooperációs készség, a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése, a beszédszervek ügyesítése, esetleges beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív és passzív szókinés bővítése és a nyelvtani rendszer kiépítése
- Játéktevékenység alakítása, adekvát játékhasználat elsajátítása
- Szociális kompetenciák kialakítása, fejlesztése
- Önkiszolgálás, személyes higiéné alakítása, fejlesztése

Az integrált nevelésből adódó óvónői feladatok

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás kialakítása a gyermekcsoportokban különös figyelemmel a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítására.
- Az óvodapedagógus mindig vegye figyelembe a sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségét illetően, hogy milyen a sérülés jellege, sérülés súlyosságának mértéke, illetve milyen a gyerek fizikai állapota.
- Ismerje fel és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- Törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- A napirend során a sérült gyerek mindig csak annyi segítséget kapjon, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- Az óvodapedagógusnak a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének minél eredményesebbé tétele végett törekednie kell gyógypedagógiai ismeretei bővítésére akár továbbképzés, akár önképzés formájában.
- Hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében együttműködés a speciális szakmai segítőkkel: gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, tiflopedagógussal, fejlesztő pedagógussal.
- Szükség szerint fejlesztési javaslat, kontrollvizsgálat, egyéb jellegű vizsgálatok kérése

szakintézménytől.

2.1.3. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Cél

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, hátrányaik kompenzálására, esélyegyenlőség biztosítás.

Óvodásainkat közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődésében

3. Óvodai nevelésünk célja

- Örömmel járjanak a gyerekek az óvodánkba, érezzék jól magukat.
- Egyéni fejlettségükhöz, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz
- igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés.
- Hátránykompenzálás és tehetséggondozás, a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása és fejlesztése a játékba és szervezett tevékenységekbe ágyazottan.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek (beszéd, enyhe értelmi fogyatékos, látásfogyatékos) inkluzív nevelése - logopédus, gyógypedagógus, tiflopedagógus irányításával -, a családdal történő szoros együttműködés keretében
- Egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák kialakítása;
- Kreatív, környezettudatos szemléletmód átadásával olyan generáció nevelése, akik a fenntarthatóság érdekében cselekedni lesznek képesek
- A nemzetiséghez tartozó és migráns (amennyiben ilyen irányú igény jelentkezik) gyermekek esetében támogatjuk a nemzetiségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, az interkulturális nevelésen alapuló társadalmi integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.
- Előítéletek lebontása, a negatív sztereotípiák mellőzése.

3.1. Nevelési alapelvek

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott pedagógiai alapelvek:

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás és szeretet, bizalom és megbecsülés övezzé
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása
- A gyermeket megillető különleges védelem
- A nevelés a család joga és kötelezettsége
- Alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése egyenlő hozzáférés biztosításával
- Az integrált-, a migráns gyerekek nevelését támogató szemlélet, önazonosságuk megőrzése, multikulturális nevelésen alapuló integráció biztosítása
- Az esélyegyenlőséget, a hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd

Programunk alapját ezen elvárások adják, melyre építve az alábbiakban fogalmazzuk meg saját nevelési elveinket

- Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés segítésének elv
- Komplexitás elve
- Minél több érzékszervre ható megtapasztalás, empirikus megismerési folyamat előnybe részesítése
- Tevékenységközpontúság elve
- Játékközpontúság elve
- Differenciálás elve, a gyermek egyéni képességeinek és készségeinek kibontakoztatása során

4. Nevelésünk alapvető feladatai

Óvodánk nevelési rendszerében az alábbi feladatokat tartjuk kiemelten fontosnak, amelyek átszövik óvodai nevelésünk egészét.

4.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél

Egészséges, biztonságos és higiénikus környezetben az óvodás korú gyermekek egészség- és környezettudatos életmódjának alakítása, kedvezőtlen hatások kivédése, testi lelki sérülések megelőzése.

Feladat

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód - testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegség megelőzés, lelki egészség megőrzés - szokásainak alakítása
- A családokkal együttműködve egészséges életvitel szemléletének formálása
- Óvodásaink ismereteinek bővítése számukra eddig ismeretlen növényekről, gondozásukról, felhasználási módjaikról, az egészségünkre gyakorolt jótékony hatásairól
- Óvodásaink fejlődéséhez és fejlesztéséhez egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- Szükség szerint megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenció és korrekció testi-lelki-nevelési feladatok ellátása.
- A gyermek egyéni testi szükségleteit differenciáltan kielégítő védő-óvó-ellátó feladat
- Egyéni adottságok ismeretében a mozgáskészség differenciált fejlesztése, tartás- és lábboltozat javító prevenció feladatok
- Környezettudatos magatartás megalapozása, a környezet védelmével, óvásával és fenntarthatóságával kapcsolatos szokások kialakítása.

Tartalom

A szűkebb és tágabb élő társadalmi környezet megismerésére sétákat és kirándulásokat szervezünk. Folyamatos megfigyelési lehetőséget biztosít a gyógy- és fűszerkert, veteményeskert, a csoportszobákban kialakított élősarok.

Csoportszobai foglalkoztatóink tágasak, napfényesek, a színek, formák kiválasztásánál törekszünk a harmónia megteremtésére.

A csoportszobai játékok méretben, formában megfelelnek az adott életkornak, könnyen tisztán tarthatók. Játékvásárláskor fő szempont számunkra, hogy esztétikus, ízléses, természetes anyagból készült, biztonságos legyen, mindamelllett, hogy fejlesztő hatással bírjon. Mindezeket az óvodában, illetve a csoportszobákban úgy helyezzük el, hogy a gyerekek számára a nap bármely szakában hozzáférhetőek legyenek.

A gondozás a gyermekek testi szükségleteinek kielégítésére irányuló tevékenység, melynek során fontos szokásrendszert alapozunk meg. Ezek a szokások az állandó példamutatás mellett a gyermekek fejlettségének megfelelő szinten valósulnak meg. Annak érdekében, hogy a szokások automatizálódása terén jelentős lépéseket tegyenek meg óvodásaink, gyermekléptékű a gondozási feladatokhoz illő intim környezet kialakítására törekszünk. A gondozási teendők végzése során lehetőség nyílik arra, hogy a gyermekeket takarékoságra ösztönözzük.

A gyermeki lét ritmusához igazodó napirenddel a biztonságérzetüket igyekszünk erősíteni.

A kulturált étkezés szokásainak megalapozása, elmélyítése fontos része az egészséges életmód kialakításának.

Öltözködéskor a zsúfoltság elkerülhető, ha azt folyamatossá tesszük. A kényelmes, egészséges ruhák és lábbelik fontosságára felhívjuk a szülők figyelmét. Öltözködés közben gondosságra, egymás segítségére neveljük a gyerekeket és a teljes önállóság elérését tűzzük ki célul.

Az egészséges életmód fontos eleme a levegőzés. Az évszaktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt töltjük a gyerekekkel a szabadban.

A rendszeres pihenésre szüksége van a növekvő szervezetnek. A pihenés két formáját-aktív és passzív-úgy valósítjuk meg, hogy a több mozgást igénylő tevékenységek közé viszonylag kevesebb mozgást igénylő tevékenységet iktatunk be. Bár nem rendelkezünk csak alvásra szolgáló helyiséggel, messzemenően gondoskodunk a pihenéshez szükséges kiegyensúlyozott, feszültségmentes légkör meglétéről. Ezt szolgálja például a pizsamába történő átöltözés, az otthonról hozott és alváskor fokozottabban igényelt apró, kedves tárgy, valamint az elalvás előtti mese, időnként altatódal. Igazodva a gyermekek eltérő alvásiigényéhez, lehetővé tesszük a folyamatos felkelést, figyelve a tovább alvók nyugalma.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A testápolással kapcsolatos teendőket önállóan, igény szerint végzi, testápolással kapcsolatos szokások automatizálódnak
- Az öltözködést önállóan, kis segítséggel végzi, képes segítséget adni társainak
- Kialakult igénye a rendezett környezetre, ruházatára
- Változatosan, kulturáltan étkezik, hajlandó új ízek megismerésére
- Egészsége védelmében betartja a balesetvédelmi szabályokat
- Igényli a rendszeres - egészséges életvitelhez kapcsolódó - tevékenységeket (mozgás, kirándulás, környezet gondozása, kerti munka)
- Kialakulnak a környezettudatos magatartás szokásai, a fenntarthatósághoz kapcsolódó
- szokás- és normarendszer

4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása

Cél

Nyugodt, szeretetteljes légkör biztosításával, állandó értékrend átadásával önkifejező, toleráns, kiegyensúlyozott személyiségjegyek kialakítása, formálása. Pozitív érzelmi kapcsolatok kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése közösségen belül.

Feladat

- Már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások biztosítása, mert az óvodás gyermek legfőbb igénye az érzelmi függőségeinek kielégítése, az érzelmi biztonság.
- Az óvodapedagógus - gyermek, a dajka - gyermek és gyermek - gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi attitűd jellemezze.
- Segítsük a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését és én-tudatának alakulását, engedjünk teret önkifejező törekvéseinek. A szociabilitás fejlesztése, melynek összetevője egyrészt egy belső igény a kapcsolatfelvételre, másrészt az erre való képesség. Alakításának eszközei: empátiás átvitel, modellhatás, tudatos szoktatás.
- Lehetőség biztosítása ahhoz, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit. Képessé kell tennünk őket arra, hogy felmérjék helyzetüket, státuszukat a csoportban, legyenek kooperatívak, kompetensek, autonómok.
- A közösségi nevelés szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő, közös tevékenységek gyakorlása. Olyan óvodai élet szervezésére törekszünk, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, illem) és akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.
- A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek esetében jelentős az óvoda támogató szerepe, felelőssége a speciális megsegítést végző pedagógusok biztosításával, illetve a velük történő szoros együttműködéssel.

Tartalom

A gyermek nyitottságára építve elősegítjük, hogy a gyermekekben kifejlődjenek:

- A szociális érzelmek (együttérzés, segítőkészség, bizalom, részvét, örömszerzés, bánat, fájdalomkózos felismerése)
- Az esztétikai érzelmek (természeti és ember alkotta világ szépségének befogadására való igény viselkedésben, kommunikációban és tevékenységben)
- Az erkölcsi érzelmek (igazságosság, lelkiismeretesség, felelősségérzet megtapasztalása, őszinteség)

Óvodai csoportjainkban az érzelmi biztonság, az otthonosság, a szeretetteljes légkör érdekében az alábbiakat tartjuk fontosnak:

- A gyermek megismerését a családban az óvodába lépés előtt
- A folyamatos beszoktatást
- A szülők számára segítségnyújtás pedagógiai kérdésekben
- A szocializálást, a jó közérzet kialakulását, a sok közös élményt, egymás megismerését szolgáló programok, tevékenységek biztosítását
- A nap folyamán lehetőség biztosítását arra, hogy a gyermek az őt ért (esetleg fel nem dolgozott) élményeket, hatásokat kijátssza, elmondja.
- A felmerülő konfliktushelyzetek megoldása, kezelése
- Természetesnek tartjuk a hibázási lehetőségeket, próbálkozásokat a felmerülő probléma helyzetek megoldása során.

A beszoktatást illetően óvodapedagógusaink arra törekszenek:

- Mindenkor olyan megoldást találjanak és alkalmazzanak, amely a lehető legkönnyebbé teszi a kisgyermek számára a családból való kilépését, illetve az óvodai élethez való alkalmazkodását.
- A kisgyermek én-központúsága alapján elsősorban önmagára képes figyelni, ezért fontos számunkra, hogy emocionális alapon fokozatosan kifejlesszük azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni, környezetére figyelni.
- Meggyőződésünk, hogy az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társait figyelembe vevő magatartásmódokat és felépítjük az ennek megfelelő magatartást.

„Zöld” tartalomként munkánkban kiemelt jelentőségűnek tartjuk olyan pedagógiai attitűd kialakítását, amely segíti a gyermekben a szűkebb és tágabb környezet megismerését, a fenntarthatóság biztosítását, megalapozza a hazaszeretetüket, szülőföldhöz való kötődésüket. Mindez az érzelmi biztonságot nyújtó óvodapedagógus és az óvoda alkalmazottai közötti kommunikáció, bánásmód, viselkedés modellhatásával és a gyermeki viselkedésre adott visszajelzéseivel valósul meg.

Óvodánkban a gyermek személyiségfejlődése széles tevékenységbázison nyugszik. Így a játék, a munka, a tevékenységbe ágyazott tanulás mind-mind olyan tevékenység, amely segíti a gyermekek közötti együttműködés, kooperáció létrejöttét és a hatékony kommunikáció fejlődését. Óvodásaink életében a játéké a vezető szerep. A játékban alakulnak ki a gyermekek azon képességei, tulajdonságai, amelyek lehetővé teszik, hogy fejlődésük magasabb szintre jusson. Az együttes tevékenység hatására a tevékenység élménye felerősödik és ez fokozott motivációt jelent. A gyermekek együtt élnek át sikereket, örömeket és ezt keresik a továbbiakban. Az együttműködés a közösségi magatartás alapvető formája, amely létrejötté azonban már széleskörű ismereteket kíván a gyermektől, illetve ezek az ismeretek az együtt tevékenykedés során tovább pontosodnak, finomodnak. A kortárs kapcsolatok szerepe nagy hatású a közösségi nevelésben. Jelentősége a személyiségfejlesztésben biztosítja az egészséges én-fejlődéshez a sokoldalúságot, az összehasonlítási lehetőséget, a reális önismeret-önértékelés alakulását. A csoportközeg segíti, lerövidíti a tapasztalatszerzés útját, konfliktuskezelési technikák gyakorlására ad lehetőséget. Alkalmat ad a probléma több irányú megközelítésére, így rugalmas gondolkodásmódot, problémamegoldó gondolkodást alakít. A csoport növeli a társas hatékonyságot,

fokozza a szociális erőt, közvetítő hatású.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Életkorának megfelelő ismeretekkel rendelkezik saját magáról, kiegyensúlyozott, nyitott, toleráns
- Képes önmagától a csoport érdeke szerint háttérbe helyezni egyéni érdekeit
- Kapcsolatai kialakításában önállóság, odafigyelés, elfogadás jellemzi
- Rendelkezik az iskolai életmóddal szükséges érzelmi készséggel
- Birtokában van az elfogadott értékrendhez szükséges viselkedési normákkal
- Ismeri életkorának megfelelően szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetét, kötődik hozzá
- Kialakulóban vannak azok a viselkedési szokások, melyek lehetővé teszik a környezettudatos magatartás normarendszerének elsajátítását és alkalmazását, a fenntarthatóság megvalósítását

4.3. Az anyanyelvi -, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelv fejlesztése

Az anyanyelvi nevelés, a kommunikációs képességfejlesztés specialitása abból adódik, hogy szinte valamennyi óvodai tevékenységet áthatja. A kommunikáció eszköz arra, hogy környezetünkkel érintkezzünk, de eszköze az önkifejezésnek és a gondolkodásnak is.

Cél

Az anyanyelv ismeretének, megbecsülésének, szeretetének alapozása. Beszélő környezet biztosításával - melyben a gyerekek szívesen beszélnek - sajátítsák el magyar anyanyelvünk helyes használatát. Szívesen és örömmel beszéljenek. Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása
Az általánosan érvényes illemszabályok elsajátíttatása, a kapcsolatteremtés elemi szabályainak megismertetése.

Feladat

- A mindennapokban a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, oda figyelve a gyermeki kérdések meghallgatására és megválaszolására.
- A kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel.
- Anyanyelvi játékok segítségével a magyar beszéd sajátosságainak megismertetése, elsajátíttatása.
- A mindennapos mese (mesélés) során a képzelet fejlesztésén túl a gyermeki kifejezőkészség fejlesztése, szókincs bővítés.
- Kommunikációs (verbális, nonverbális) jelzések felismertetése, használatának gyakorlása.
- Modellértékű óvodapedagógusi megnyilvánulások
- A gyermekek megismertetése a későbbi társas együttéléshez szükséges kulturált érintkezési és magatartásformákkal.
- A beszoktatástól kezdődően egyéni differenciálás az eltérő kommunikációs tapasztalatok miatt eltérő beszédkészséggel érkező gyermekek fejlődési különbözőségeinek figyelembe vételével

Óvodapedagógusi kompetenciák az anyanyelvi fejlesztés során

- Az anyanyelvhez való pozitív attitűd kialakítása
- A kommunikációban használt metakommunikációs eszközök ismerete, használata
- A helyes szó-, illetve nyelvhasználaton túl törekvés a változatos kifejezőmódra.
- Nyelvtanilag helyes írás, kiejtés, szövegalkotás.
- Változatos kérdéstípusok használata, gazdag szókincs.
- A kultúrák közötti kommunikáció iránti pozitív attitűd kialakítása
- A verbális interakció különféle típusainak (beszélgetés, interjú, vita stb.) ismerete
- Különböző üzenetek közlése írásban és szóban, illetve azok megértése vagy másokkal való megértetése változatos helyzetekben, különböző céllal.
- Különböző szövegek olvasása és megértése a különböző céloknak (információszerzés, tanulás vagy szórakozás).
- Mások véleményeinek és érveinek nyitott módon történő megközelítése, konstruktív, kritikai párbeszéd folytatása
- A nyilvánosság előtti magabiztos, szabatos, megfogalmazás, megszólalás választékos stílus.
- Az irodalom szeretetének elsajátítása.

Az értelmi fejlesztés és nevelés

Cél

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságaira, meglévő tapasztalataira, ismereteire, élményeire, spontán érdeklődésére, illetve a benne fellelhető ösztönös tudásvágyra építve változatos tevékenységformák biztosításával minél szélesebb ismeretek nyújtása természeti és társadalmi környezetünkről az egyéni szükségleteket figyelembe véve.

Feladat

- A dolgok, jelenségek - lehetőség szerint - természetes környezetben, tevékenységekben és élethelyzetekben való megfigyelésének, gyakorlásának biztosítása.
- A minél több érzékszervre ható tapasztalatszerzési, megfigyelési lehetőségek biztosítása, melyek sokoldalúan fejlesztik a gyermekek auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességét.
- Képesé kell tennünk a gyerekekre arra, hogy különböző tevékenységekben és élethelyzetekben a megszerzett tapasztalataikat, ismereteiket rendszerezék, bővítsék, gyakorolják, s mindezek ösztönözzék őket ökológiai rendszerben való gondolkodásra.
- Annak megsegítése, hogy az értelmi fejlődésben az óvodás gyermek elérje az észleléses finommozgásos funkciók maximális szintű működését, amelyhez a nyelvi – szimbolikus megismerési szint szervesen kapcsolódik.
- A gyermekek egyéni igényeinek figyelembevételéhez megfelelő módszerek, eljárások alkalmazása.
- Játékos, mozgásos tevékenységeken keresztül minél több megtapasztalásra épülő ismeretszerzés
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése.

- A természeti-emberi-tárgyi környezet iránti érdeklődés felkeltése.
- Az elfogadásra, az együttműködésre, önállóságra, találékonyságra, kapcsolatfelvételre való képességek fejlesztése
- Az iskolai életmódra történő felkészítés a kommunikációs készség megfelelő szintre történő eljuttatásával
- A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- Életkorának megfelelő szintű beszédészleléssel és megértéssel rendelkezik
- Spontán beszédhelyzetekben beszédaktivitása megfelelő
- Biztonsággal alkalmazza a nyelvi és kommunikációs képességeit, felismeri és alkalmazza a nonverbális eszközöket
- Aktív és passzív szókincse fejlettségi szintjének megfelelően gazdag

5. Az óvodai élet tevékenységkeretei és formái

5.1. Játék

Cél

A szabad, elmélyült játék adta lehetőségek kiaknázásával a gyermekek teljes személyiségfejlődésének a megvalósulása. A játék során az óvodás szerezzon tapasztalatokat a külvilágról és önmagáról, élethelyzetekhez kapcsolódó benyomások megnyugtató feloldásáról. Legyen örömük a játékban, bontakozzanak ki egyéni vágyaik és ötleteik, szabadon és kreatívan használják a rendelkezésre álló eszközöket.

Tartalom

A játék - szabad képzetársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. Élményein keresztül, tapasztalatokhoz jut a tágabb és szűkebb, élő és élettelen környezetéről. Szeret tesz olyan képességekre, attitűdökre, melyek segítségével alkalmassá válik, hogy környezettudatos, problémamegoldó, hagyománytisztelő emberré váljon. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység. Megkönnyíti a szocializáció útját, e tevékenység során folyamatosan gyakorolják az egymáshoz való alkalmazkodást, együttműködést, a kölcsönös kommunikációt, s mindeközben bővül aktív szókincsük, fejlődik beszédképességük.

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.
- Az életkornak és a képességeknek megfelelő, egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő játékeszközök és alapanyagok biztosítása a gyermekek számára elérhető módon.
- Inspiráló csoportléggkör, a tevékenység és a gyermekek létszámának megfelelő hely biztosítása.
- Egybefüggő és hosszan tartó játékidő biztosítása az elmélyült játék érdekében.
- Élményszerző lehetőség biztosítása a különböző játékformákhoz, a gyakorlójátékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

- A csoportszobákban minden játéknak megvan a maga helye, pl. vizuális sarok, építő-mesélő szőnyeg. Vannak állandó és variálható sarkok, elkülönített részek, de az óvodapedagógus feladata olyan alkotó, nyugodt légkör biztosítása, amely lehetőséget ad a gyerekeknek arra, hogy a kitalált játékhoz a csoportszobát átrendezhessék.
- Vegyes életkorú csoportjaink lehetőséget biztosítanak a klasszikus és általuk szervezett játékfajta egyidejű megjelenítésére
- Elfogadjuk és támogatjuk a játékban a szabad társválasztásra jellemzőt, amely szerint a félrehúzóds, az egyedüllét lehetősége bármely gyermek számára fontos.

A szabad játék

Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Megteremti a feltételeket, szükség és igény szerint együtt játszik a gyerekekkel, a játék folyamán támogatja, serkenti, ösztönzi őt. A napirend időbeosztásának kialakításánál kiemelt szerepet kap a szabad játék.

Óvodapedagógusaink a játékkal kapcsolatos partneri szerepüket akkor változtatják meg, ha:

- a gyermek igényli az óvónő részvételét vagy segítségét,
- a kialakult szabályok sérülnek,
- a konfliktus agresszióba torkollik,
- a játék tartalmi íve olyan pontra érkezett, ahonnan a gyermek nem tud tovább lépni,
- a játék tartalma az eszköz hiány miatt nem tud kibontakozni

Az óvodapedagógus által kezdeményezett játék jellemzői:

- Helyét, tartalmát, eszközeit tervezni, lebonyolítását szervezni kell, de a napi gyakorlatban a gyermekek reakcióihoz, jelzéseihez kell alakítani a tényleges megvalósítást.
- A gyermekek bármikor bekacsolódhatnak, elmehetnek vagy visszatérhetnek e tevékenységbe.
- A játékot az érdeklődés tartja fent, ezért ideje nem behatárolható.

A **gyakorló játéknak** nagy szerepe van a „magam csinálom, már tudom” motívumainak is, ezért ez az én-fejlődésnek fontos tényezője. A gyakorló játék elsősorban a bölcsődés korra jellemző, nagyon gyakori kis óvodásoknál, sőt még a nagyobbaknál is észlelhetjük a konstrukciós vagy szerepjáték részmozzanataként, valamint a mozgásos játék néhány formájában. E játék legegyszerűbb funkciók gyakorlásától, az anyagokkal, eszközökkel és tárgyakkal végzett gyakorló játékokon át elvezet a konstrukciós és szerepjátékokig.

Az **építő-konstrukciós játék** lényege maga a konstruálás. Mindnyájunk ismeri a „magam akarom csinálni”, „csináljunk valamiből valamit” kívánságok izgalmát, majd a jól sikerült alkotás láttán eláradó boldogságot, gyakran a további fantáziálásra készítő örömet.

A konstrukciós játék legfontosabb pedagógiai értéke: a kreativitásra nevelés velejárói a megfigyelés, az emlékezés, a képzelet, a problémamegoldás, az esztétikai érzék és a manualitás fejlesztése. Nem az a fontos, hogy mit hoz létre e játékban, hanem az, hogy miképpen alakul ki a konstrukció, milyen szerepe van a leleményességnek, az ötletnek.

A **szimbolikus-szerepjáték** az óvodáskor legkedveltebb, legjellemzőbb és pedagógiai szempontból legfontosabb játékformája. A gyermekek késztetést éreznek, hogy azt csinálják, amit a felnőttek, de ezt a valóságban nem tehetik, ezért eljátsszák.

A **szerepjáték** lényeges sajátossága az utánzás. Többnyire a felnőttek életének valamilyen tevékenységét reprodukálják játékaikban. A gyermekek mindig azokat utánozzák, akik érzelmileg fontosak számukra (elsősorban a család), akik a mindennapi élet során tv-ben, mesében nagy hatással voltak rájuk, viselkedésük számukra érdekes volt, vagy valamilyen okból mély nyomot hagyott bennük. A szerepjátékban fordul elő leggyakrabban és itt van a legnagyobb jelentősége a játékszerek és eszközök sajátos használatának. A szerepjáték elsődleges pedagógiai funkciója a feszültség és az ebből fakadó öröm. Ez segíti a gyermek lelki higiéniájának megteremtését, belső harmóniájának, nyugalmanak kialakulását. Ez egyik feltétele a derűs gyerekkornak és egyben alapja a későbbi kiegyensúlyozott életvitelnek.

A **szabályjáték** a gyermek aktív érdeklődését, részvételét, önszabályozását kívánja meg, míg a felnőttől folyamatos megfigyelést, türelmet ír elő. Lényege a szabály betartása, melyet komolyan kell venni, mert különben felborul a játék. Spontaneitása a szabály önkéntes vállalásában érvényesül. A szabályok nem mindig merevek, néha a játék folyamatában is változhatnak. Időnként a gyermekek maguk alkotják meg a játék szabályát, a legtöbb szabályjáték lényege azonban a hagyományosan kialakított, készen kapott szabály betartása.

A **barkácsolás** része a játéknak. Amikor az óvodás gyermek barkácsol, akkor valamilyen játékeszközt készít. Amikor a játékhoz már kevés a rendelkezésre álló eszköz, akkor alakul ki a barkácsoló tevékenység, a játék bizonyos fejlettségi fokán, a szerepjáték szintjén. A kiscsoportosok is képesek egyszerű manuális tevékenységekre, de ezt nem meghatározott céllal teszik. A nagyobbak (középső- és nagycsoportosok) viszont már ötletekkel, tervekkel barkácsolnak. A fejlődés szempontjából igen értékes, fejleszti a gyerekek kreativitását, alkotó képességét.

5.2. Munka jellegű tevékenység

Cél

Alakuljon ki a gyermekben a munkavégzéshez szükséges attitűd, képesség, készség és olyan tulajdonságok, mint kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság. A fenntarthatóság szemléletének megalapozása a szűkebb-tágabb környezetért és a közösségért végzett tevékenység által.

Feladat

- Igényessé kell tennünk a gyerekeket természeti és társadalmi környezetük iránt, melynek aktív alkotói válnak.
- Az óvodai tevékenységrendszerben a folyamatos, rendszeres munka jellegű tevékenység megszervezése, biztosítása, mert a munka által fejlődik a gyermekek kötelességvállalás-képessége,
- Ok-okozati összefüggéseket fedeznek fel, s a gyakorlati élmény által fejlődik értelmi képességük, hatására (is) körvonalazódik önismeretük, önbecsülésük, így az én-fejlődés szempontjából meghatározó e tevékenység,
- Munkálkodásuk közben megismerkednek környezetükkel, megtanulják a munkaeszközök célszerű használatát, az őket körülvevő tárgyi világról egyre pontosabb információk birtokába jutnak,
- Rájönnek, hogy mire képesek, mit tudnak, mennyire önállóak, avagy mások segítségére szorulnak-e,
- Fejlődik kezdeményező-képességük, a szervezési feladatok ellátásával szociális magatartásuk és társaikhoz fűződő viszonyuk,
- Sokoldalúan fejleszti a személyiségüket, s mivel mozgással valósul meg, a testi fejlődés egyik legfontosabb tényezője.

- Hasonlóságot mutat a játékkal és a cselekvő tanulással, közösségi kapcsolatot alakít, a saját és mások megerősítésének is eszköze
- Önállóság biztosítása a munka jellegű tevékenységekben, hogy a gyerekek önmagukat próbára tehessék, felelősségérzetük erősödjön.
- Munka jellegű tevékenység során a gyermekkel való együttműködésre, valamint folyamatos, konkrét, reális, önmagához mérten fejlesztő, pozitív értékelésre kell törekednünk.

Mindehhez szükséges objektív feltételek biztosítása:

- megfelelő munkaeszközök,
- a csoportlétszámnak elegendő munkalehetőség,
- idő, hely, légkör, amely önmaga motiválja az önálló tevékenykedést, de bármikor lehetőség van a segítségkérésre

Munka jellegű tevékenységeink önállóan szerveződnek, egyéni és mikro-csoportos vállalással, az óvodapedagógusok és a dajka ösztönzésével, tudatos pedagógiai szervezéssel.

Tartalom

- Önkiszolgáló munka: terítés, tevékenységek megkezdéséhez szükséges feltételek megteremtése
- Naposi munka
- Gyermek szükségleteit kielégítő munka: eszközkészítés, testápolás, öltözködés stb.
- Megbízások: környezetgondozás, gyógynövény és fűszernövény kert kialakítása, gondozása
- Csoportok életéhez szorosan kapcsolódó munkák: ünnepi ajándékkészítés, születés és névnapok, teremrendezés, díszítés, sütés - főzés, egészséges ételekkel, a magyar konyha jellegzetességeivel való ismerkedés
- Felelős munkák: mosdó, öltöző, élő sarok.
- Szelektív hulladékgyűjtés, szerves hulladékok komposztálása

5.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél

Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, pozitív attitűdök erősítése.

A teljes személyiség fejlesztése az egyéni képességek, készségek, adottságok érési ütem figyelembe vételével, mely kiterjed a környezettudatos attitűdre, magatartásra, viselkedésre és értékrendre is.

Feladat

- A gyermek cselekvő aktivitásának kialakítása, motivált, inkluzív gyermekek nevelése, fenntarthatóságra nevelés
- Természetes megismerési folyamat, a közvetlen, minél több érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása szenzitív és élménypedagógiai módszerek alkalmazásával

A tanulás lehetséges formái az óvodai tevékenységünkben:

- Utánzásos, mintakövetéses magatartás és viselkedés tanulása (szokások alakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Cselekvéses tanulás
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett - szervezeti és időkeretekben megvalósuló - tevékenységi formák.

Ezen tanulási formák a tevékenységrendszerünkben a témákhoz és szituációkhoz igazodva a legkülönbözőbb módon valósulnak meg. Óvodai nevelésünk összes területe összefonódik, mindegyik mindegyikkel kapcsolatban áll. Szétválasztani nem nagyon lehet, nem is érdemes, hanem tudatosan, tervszerűen kell dolgozni, a komplexitást szem előtt tartva. Törekszünk arra, hogy tudatosan építsünk a „Zöld” tartalmak közvetítésére. Minden gyermekben fellelhetők a spontán tanulás belső hajtóerői: érdeklődés, tevékenységi vágy, kompetenciaszükséglet. Óvodapedagógusaink tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek, spontán differenciált szituációk során a tanulást támogató környezet megteremtésével építenek a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A tanulási folyamat irányításakor személyre szabott, pozitív, egyéni fejlesztő értékeléssel segítik a gyermek személyiségének kibontakozását. Munkájukban a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezelik. A különböző feladatok és problémahelyzetek biztosításával elősegítik az önálló problémamegoldó gondolkodás fejlődését. A választott módszerek - az innovatív pedagógiai módszerek, kooperatív technikák, és IKT eszközök gyakorlatban való alkalmazása - igazodnak a feladatokhoz, tanulási helyzetekhez.

Az óvodáskorú gyermek játék, vagy játékos tevékenység közben tanul, sok tulajdonsága, mint felelősségtudat, megfelelő énkép, szociálisan elfogadható önérvényesítés, a játék folyamatában is csiszolódik. 6-7 éves korra eléri a gyermekek azt a fejlettségi szintet, amely az iskolai élet megkezdéséhez szükséges. Óvodából iskolássá válik, bekövetkezik a testi-lelki-szociális érettség, melyeknek megléte elengedhetetlen az iskolai élet megkezdéséhez.

A rugalmas iskolakezdés, - mely egyrészt az életkort, másrészt a fejlettséget veszi alapul -, a gyermek érdekét szolgálja.

6. Az óvodai nevelés tevékenységrendszere

Az intézményi pedagógiai folyamatokat úgy alakítjuk, hogy elősegítsék az óvodáskor végére elvárható eredmények teljesülését.

6.1. Külső világ tevékeny megismerése

Cél

Holisztikus szemléletű környezetkultúra és környezettudatos, környezetre figyelő magatartás, természetbarát viselkedésformák megalapozása, amelyek meghatározzák a gyermekek és környezetük kapcsolatát a fenntartható fejlődés érdekében. Az élővilág megszerettetése, védelme, a szülőföld, a lakóhely, az óvoda, a hozzájuk kapcsolódó személyek megismerése, hazai táj, helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, tárgyi kultúra értékeinek felfedeztetése, megóvása és megőrzése.

Legyen képesek önálló gondolkodásra, problémákat fedezzenek fel és próbálják megoldani,

tudjanak döntéseket hozni, kreatívan gondolkodni, ezeket a tevékenységeikben alkalmazni. Ismerjék fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, és téri viszonyokat, alakuljon ítélőképességük, fejlődjön tér-, sík- és mennyiség szemléletük

Feladat

- A gyermekekben olyan képességek fejlesztése, amelyek segítségével nemcsak eligazodnak a világban, hanem együtt is tudnak élni vele.
- Élménypedagógiai és cselekvéses tapasztalatszerzésen alapuló módszerek alkalmazása.
- Építünk a gyermekek meglévő egyéni élményeire, tapasztalataira, ismereteire, törekszünk arra, hogy minél több érzékelési csatornán keresztül támogassuk változatos tevékenységekkel, infokommunikációs eszközök használatával a meglévő egyéni élményeket, tapasztalatokat, ismereteket
- A gyerekek aktivitására és érdeklődésére támaszkodva minél több élményhez, tapasztalatszerzési lehetőséghez juttatva szereznek információt, ismeretet az őket körülvevő természeti-emberi-tárgyi környezetről, annak formai, mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyairól.
- Segítjük őket abban, hogy a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki bennük a természethez, az emberi alkotásokhoz kapcsolódóan, figyelmüket mindezek védelmére, az értékek megőrzésére irányítjuk.
- Segítjük a gyerekeket mindazon képességek fejlesztésében, amelyek az önálló véleményalkotást teszik számunkra lehetővé, de fontos szerepe van a döntési képességük bizonyos szintre történő eljuttatásának a kortárs kapcsolatok és a környezet alakításában.
- Elegendő alkalom, idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Feladatunk megismertetni, felfedeztetni az összefüggéseket, megerősíteni a gyermek spontán felismerését, kiemelni, rávezetni őket a helyes megoldásra.

Tartalom

A természeti és társadalmi környezet megismerésének területei, témakörei:

A gyermek és környezete

- Család, óvoda, lakóhely
- Testrészek, egészségvédelem, betegség megelőzés
- Emberek munkája, foglalkozása
- Időjárás, természeti változások, jellemzők (évszakok megfigyelése)
- Napszakok
- Növény- és állatvilág
- A környezeti elemek védelme, alakítása
- Föld, levegő, élővilág, víz, település és táj
- Népszokások, helyi hagyományok
- Kísérletezések megfigyelések
- Közlekedés, közlekedési eszközök
- Anyagok tulajdonságai
- Szелеktív hulladékkezelés, vásárlói szokások

Halmazok

- Megfigyelések, összehasonlítás, szétválogatás, tulajdonságok szerint, saját szempontok alapján.
- Sorba rendezés, mennyiségi tulajdonságok felismert szabályosság szerint.
- Számfogalom megalapozása, mérési, összemérési feladatokkal, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.

Relációk

- Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban.
- Hosszúság, magasság, szélesség.
- Területmérés, térfogatmérés, súlymérés.
- Tükörrel való tevékenység, mozgások a tükör előtt, lateralitás.

Geometria

- Tapasztalatszerzés a geometria körében: építés, síkbeli alkotások, geometriai formák felismerése.
- Testek, síkidomok.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, felismerik a napszakokat.
- Különbséget tesznek növények, és termései között, csoportosítanak azonos tulajdonság szerint, gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit.
- Megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.)
- Megszerzett matematikai tapasztalataikat és ismereteiket a gyakorlatban is alkalmazzák.
- Képességeiknek megfelelő problémamegoldó gondolkodással rendelkeznek.
- A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról, szűkebb-tágabb környezetükről
- Ismerik környezetük növényeit, terméseit, jellegzetességeit.
- Ismereteik vannak a különböző természeti jelenségekről
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismernek közlekedési eszközöket
- Felfedeznek ok-okozati összefüggéseket, képesek következtetések levonására.
- A tárgyakat meg tudják számlálni, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín, alak és téri viszonyok szerint.
- Rendelkeznek a környezettudatos magatartáshoz szükséges képességekkel.
- Biztonsággal végzik a matematikai és logikai műveleteket.

6.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél

A zenei érdeklődés felkeltése, a zene megszerettetése, a népdalok, énekes népi játékok, kortárs művészeti alkotások befogadására való képességek megalapozása, zenei anyanyelvünk ápolása. Az óvodás gyermek alkalmassá tétele - fejlettségének megfelelő szinten - a zenei esztétikum érzékelésére.

Feladat

A különböző zenei készségek, képességek (hallás, ritmus, mozgás) fejlesztése, valamint e készségek és képességek fejlesztésének összehangolása más készségek, részképességek, pszichikus és gondolkodási funkciók fejlesztésével, valamint a szocializációs folyamattal.

Tartalom

Az éneklés, a zene a gyerek esztétikai értékein belül sajátos helyzetű. Az élményt nyújtó közös éneklés, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, énekes játékok, a körjátékok vagy a mondókázás a művészeti nevelés szempontjából is kitüntetett helyett kap.

A zenei befogadás természetes módon történik: a sokszor hallott dallamot a gyerek utánozza, emlékezetében elraktározza, később visszaidézi és új formában adja elő.

A zenei készségek más képességekre is hatással vannak, illetve ha óvodapedagógusaink a gyerekek zenei készségét fejlesztik, az hatással lesz a gyerekek tevékenységére, viselkedésére, aktivitására, alkotó gondolkodására, fogékonyságára. A gyerek a zene hatására érzelmileg kiegyensúlyozottabbá válik.

A többször előadott dalos játék pozitív érzelmi hatású, feloldja a belső feszültséget.

Zenei nevelésünk hatására a gyerekek értelmi képességei is fejlődnek: nő a figyelem időtartama, fejlődik a gyerek emlékezete, képzelete, ugyanakkor a gondolkodási műveletek gyakorlására is lehetőségük nyílik.

A felszabadult éneklés, zenei tevékenység segíti a gyermeket beszédfejlődésében (beszédlégzés, ritmus), anyanyelvi kultúrájának alakulásában.

A zenének kiemelt jelentősége van a mozgáskultúra fejlesztésében. A különböző népi táncok, népi gyermekjátékok arra adnak lehetőséget, hogy a gyermekek mozgását összerendezettebbé, koordináltabbá tegyék.

A népi gyermek hangszerek készítése során ízelítőt kapnak a hagyományokról, inspirációt a zenei alkotó tevékenységhez. Tapasztalatokat szereznek a környezetük hangjairól (természeti és ember alkotta tárgyi világ).

Csoportjaink zenei anyagának kiválasztásakor törekszünk, hogy tiszta forrásból merítsünk, ezáltal értékeket képviseljünk. A zenei tartalom kiválasztásakor figyelünk arra, hogy a népi dalos játékok mellett igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások is helyet kapjanak, figyelembe véve a változatosságot (éneklés, élőzene, komolyzene, kortárs zene, gyermekdalok, mūdalog, IKT_ eszkozok felhasználásával gépzene).

A képességfejlesztés feladatait a következő felbontás alapján tervezzük:

Ritmusérzék fejlesztés:

- Metrumérzék fejlesztése
- Ütemérzék fejlesztése
- Ritmusérzék fejlesztése

- Tempóérzék fejlesztése

Hallásfejlesztés:

- Hangmagasság iránti érzék fejlesztése
- Tonális érzék fejlesztése
- Dinamikai érzék fejlesztése (hangerő iránti érzék fejlesztése)
- Hangszínérzék fejlesztése

Összetett zenei képességek fejlesztése:

- Zenei emlékezet fejlesztése
- Belső hallás fejlesztése
- Zenei formaérzék fejlesztése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Szívesen játszanak énekes játékokat egyedül is.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögzíteni.
- Ismernek 8-10 dalos játékot és 3-4 mondókát.
- Együtt játszás közben segítséggel képesek az esztétikus mozgás megvalósítására.

6.3. Verselés, mesélés

Cél

A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás során a gyermekek és művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása. Az óvodásaink műveltségének megalapozása, a művészetek esztétikájának felismertetése, esztétikai fogékonyságuk, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésük és fejlesztésük elősegítése. A magyar nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása. Az anyanyelvi játékokkal az óvodáskorú gyermekek - játékos formában - élményeket szerezve ismerjék meg anyanyelvünket, fejlődjön beszédészlelésük, beszédmegértésük és beszédprodukciónkuk.

Feladat

- Gyermeki kreativitás fejlesztése bábozással, drámajátékkal, amelyek mint az önkifejezés eszközei, az alkotó fantázia kibontakozására adnak lehetőséget.
- Az óvodáskorú gyermekek beszédfejlesztése, beszélő magatartásának kibontakoztatása, kommunikatív képességeinek megszilárdítása, metakommunikációs eszköztárának bővítése.
- A gyermek és az irodalom pozitív érzelmi kapcsolatának kialakítása, erősítése.

Tartalom

A kisgyermek- és óvodáskort az érzelmek dominanciája határozza meg, ez mutatkozik meg az irodalomhoz fűződő kapcsolatában is.

A gyermekek már kisgyermekkorban fogékonyak az esztétikumra. Ezt főként a mozgással összekapcsolt ritmikus, zenei hatású versek, népi mondókák kedvelése igazolja.

Az óvodáskorú gyermekek gondolkodásának fejlődése szemléletes - cselekvő, majd szemléletes - képszerű, tehát élmény és tapasztalat együtteseinek révén 5-7 éves korában jut el oda, hogy a ritmus, a zeneiség, a versek játékossága mellett ráérezzen a versekből sugárzó érzelmekre, gondolatokra és

hangulatokra is. Ebben a korban már a költői képek szépsége mély esztétikai élményt nyújthat.

A mese a gyermek képzeletének fejlődésében jelentős szerepet játszik. A gyermek reproductív fantáziája, empatikus képessége révén a mesehallgatás során életre kelnek a mesealakok, meseszituációk, az események. A mese az egyetlen irodalmi műfaj, mely utal a gyermeknek, hogyan fedezze fel identitását, hogyan találja meg helyét az életben, ráadásul még arra is ráébreszti, hogy milyen tapasztalatokra van szüksége jelleme továbbfejlesztéséhez.

Az irodalmi anyagok kiválasztásának szempontjai:

- legyenek változatosak, izlésesek, értékesek,
- gerincüket a klasszikus magyar népmesekincs alkossa,
- szerepeljenek magyar és külföldi műmesék, versek, klasszikus és kortárs alkotók művei is
- kapcsolódjanak az évszakokhoz, jeles napjainkhoz és a mindennapok tevékenységeihez, természeti jelenségekhez, a külső-belső környezethez.

Mivel az óvodáskorú gyermek még nem tud olvasni, minden ismeretet nyelv segítségével sajátít el, így olyan helyzetbe kell hoznunk őt, hogy gondolkodás- és érzelmvilágát sikerrel mozgósíthassa a nyelvi feladatok megoldásában.

A **mese, a vers** világa legfontosabb eszköze nyelvünknek, megszerettetése mindnyájunk feladata.

A **bábozás** a befogadás, alkotás, újraalkotás legteljesebb összefonódását nyújtja, mely ugyanakkor esztétikai tevékenység is. Ha a gyerek mozgatja a bábót, ezt mintegy csodát éli át, ilyenkor egy személyben alkotó-varázsló és az életre keltett figura is. Elfojtásokat, vágyakat, indulatokat lehet rajta keresztül kiélni, erősnek, hatalmasnak, csodálatosnak, hősnek lehet lenni, büntetni és jutalmazni lehet és mindezt úgy, hogy a valóságban nincsenek következményei. A negatív indulatok levezetődnek, feloldás, megtisztulás jön létre. Eközben fejlődik a gyermek szem-kéz koordinációja, finommotorikája, bizonyos testrészeinek ismerete, sajátos testéhez viszonyítja a báb mozgását, fejlődik észlelése (látási, hallási, mozgásos), valamint térpercepciója. Ezen tevékenységek közben használja az általa ismert verbális kifejezéseket is. Az óvodai bábjáték igen gyakran átvált élő szereplőkkel játszott játék - dramatizációvá.

A **játék-dramatizációban** a mese tartalma művészi módon alkotódik újjá.

A gyermekek szerepjátéka összefügg a mesehősök magatartásával. A dramatizációs készségek, a szerepbe való beleélés, a szerep sajátosságainak és érzelmi lényegének megértése, mindez az óvodai nevelés folyamatában formálódik ki, ám nagymértékben függ a gyermek egyéni sajátosságaitól és veleszületett képességeitől.

A **dramatikus játékok** során tapasztalatokat gyűjtenek saját belső világukról, önmagukról, társas kapcsolatokban elfoglalt helyükről, szimulált helyzetekben kipróbálhatják magukat. Játékos formában fejlődik érzelmi intelligenciájuk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, ritmusokat, mondókákat, dúdolókat
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak, dramatikus játékokba bátran bekapcsolódnak
- Megjegyznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, 5-6 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni és azt mozgással és/vagy ábrázolással megjeleníteni.
- Megfelelő beszédértéssel, beszédprodukcióval rendelkeznek, kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz jól illeszkedő beszédük

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél

A gyermekek élmény- és fantáziavilágának szabad képi önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük, képi gondolkodásuk, képi plasztikai kifejező képességük, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességük alakítása. Váljanak képessé környezetük esztétikai alakítására. Ismerkedjenek meg a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel.

Feladat

- Olyan képességek fejlesztése, amelyek alkalmassá teszik a gyermeket a látható világ érzékeltetésére, felfogására, az információk közötti szelektálásra.
- A látáskultúra fejlesztése a közvetlen környezet, a folyamatosan változó természet, a műalkotások által (IKT-eszközök alkalmazása)
- Olyan környezetet biztosítása óvodásaink számára, mely funkciójával, anyagával, formájával és színvilágával megfelel a korszerű környezetesztétikai követelményeknek, lehetővé teszi a szemlélődés és tevékenység útján való felfedezést.
- Csoportszobáink berendezésekor arra törekszünk, hogy a tevékenységekhez szükséges eszközök, anyagok elérhetőek, minden gyermek számára hozzáférhetőek, felhasználhatóak legyenek.
- Környezettudatos szemléletet alakítva takarékos anyaghasználatra szoktatjuk a gyerekeket, biztatva őket az újrahasznosításra.

Tartalom

Az óvodáskorú gyermekek alkotó-alakító tevékenysége, a nyomhagyás, a rajzeszközökkel való ismerkedés, a vizuális közlő nyelv kialakítása, a belső képek kivetítése, kreatív önkifejezése adja a vizuális kommunikációs képességek fejlesztését.

Bármely eszköz, anyag felhasználható e tevékenységben (ujjal, lábbal, festés, különböző halmazállapotú anyagok megtapasztalása, természet kincseinek használata) akár vízszintes, akár függőleges felületen.

Ha a gyermekek mindennapi életében, játékában az ábrázoló tevékenységek, technikák minél több lehetősége épül be, s ezek gyakorlására, pontosítására elegendő ideje van, előbb-utóbb elér arra a technikai szintre, amikor művei kifejezővé válnak, tükrözik a világról szerzett ismereteit, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásait.

Óvodánkban a legkülönbözőbb technikák elsajátítására van lehetőség:

- rajzolás,
- mintázás,
- festés,
- építés,
- képalakítás, karcolás,
- batikolás,
- szövés, fonás,
- hajtogatás,
- lenyomat készítés,
- varrás,
- játékok és bábok készítése, különféle alapanyagokból (pl.: természetes anyagok, természeti kincsek, újrahasznosítható anyagok)

- barkácsolás.

Feltétlenül hagynunk kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elgondolása szerint, saját élményeit alkossa újra, beszélgetve, egymásnak segítve. Csak ilyen „műhelyhangulatú” légkörben bontakozhat ki az alkotói magatartás, képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó és rendező készség.

A gyerekek finommotorikája folyamatosan fejlődik, miközben a legkülönbözőbb technikákhoz szükséges eszközök helyes és biztonságos használatát és fogását megtanulják.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek megtanulják az eszközök fogását, használatát, gondozását.
- A gyermekek többféle technikát ismernek, alkalmaznak.
- Finommotorikus fejlettségük lehetővé teszi a megfelelő nyomatékú és fogású eszközfogást
- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Emberábrázolásuk részletes.
- Téralkításban, építésben közösen vesznek részt.
- A rendelkezésre álló anyagokkal takarékosan bánnak.
- Igényesek környezetük tisztaságára és esztétikájára
- Elkészült munkáikat értéknek tekintik.

6.5. Mozgás

Cél

Mozgáskedv fenntartása, mozgásigény kielégítése, mozgás megszerettetése, a harmonikus, összerendezett nagy és finommozgások kialakítása, mozgáskészségek fejlesztése, mozgástapasztalatok bővítése. A gyermekek természetes mozgásának, testi képességeinek, fizikai erőnlétének, mozgáskultúrájának fejlesztése.

Az egészség megőrzését, a személyiség sokoldalú fejlesztését a szervezet rendszeres edzésével, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenykedtetéssel, a fizikai aktivitáson keresztül valamennyi gyermek számára egyéni szükségleteinek és képességeinek figyelembe vételével biztosítjuk.

Feladat

- A szabad játék során végzett mozgásos tevékenységekhez a feltételek biztosítása és kiegészítése irányított céltudatos, tervszerű mozgásos tevékenységekkel.
- Az egészségfejlesztő testmozgás biztosítása az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - minden gyermek számára.
- Állóképesség fejlesztése.
- A fundamentális (helyváltoztató, helyzetváltoztató, finommotoros) mozgáskészségek differenciált fejlesztése.
- A testrészek ismerete, személyi zónák alakítása, testrészek funkciója.
- A mozgáspercepció fejlesztése.
- A kondíció, az izomrendszer és a testi erő fejlesztése, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása.

Tartalom

Az óvodáskorú gyermek egyik életkori sajátossága a nagyfokú mozgásigény. Ez a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, mely kedvezően hat a jövőbeni kognitív fejlődésre.

A mozgások végrehajtásához a motoros képességek feltételként foghatók fel, melyeknek vannak veleszületett és tanult összetevői is.

Az **erő** minden mozgás alapfeltétele. Megkülönböztetünk gyorsasági, alap- és állóképességi erőt. Óvodáskorban nagyon gyorsan fejlődik, ha fokozatosan, óvatosan emeljük az ellenállást. Kiválóan alkalmasak erőfejlesztésre a különböző kézi szerekekkel végzett gimnasztikai gyakorlatok, páros gyakorlatok, küzdőjátékok, ugrások, hajítások stb.

Az **állóképesség** a szervezetnek az elfáradással, hosszan tartó terheléssel szembeni ellenálló képessége. A pszichés képességek közül az akaraterő, a tartós érzelem is hozzájárul az állóképesség fejlesztéséhez. Az óvodás gyermeknél főként a lassú, illetve közepes iramú futás (saját iramú), tartós futással kapcsolatos alap-állóképesség fejlesztését tartjuk fontosnak.

A **kondicionális képességei** közül az alap-állóképesség a legmagasabb szintű. Ezért ennek fejlesztése során - az életkort figyelembe véve - bátran választhatjuk meg a futás távját, illetve idejét. Fejlesztésre legalkalmasabbak a ciklikus szerkezetű mozgások: járás, lassú vagy közepes tempójú futás, s ugrókötéllel végzett szökdelések.

A **gyorsaság** lehetővé teszi, hogy különböző cselekvéseket célszerűen, a lehető legrövidebb idő alatt végezzük el. Fejlesztése alapos bemelegítés után, pihent állapotban lehetséges. Csak olyan mozgások alkalmasak a gyorsaság fejlesztésére, amelyben a gyermek legalább a jártasság szintjére jutott. Legalkalmasabb az állórajtból történő gyors futás, futóversenyek. A koordinációs képességek olyan sajátos feltételrendszert alkotnak, melyek segítségével a mozgásszabályozás megvalósul, a végrehajtás minőségében, a gyors helyzetfelismerésben, a gazdaságos, szép mozgásban és a mozgástanulás eredményében jutnak kifejezésre.

Az **egyensúlyozás (egyensúlyérzék)** nem csupán adottság, gyakorlással fejleszhető. A mozgásanyag bármelyik gyakorlatának végrehajtása több-kevesebb egyensúlyozást igényel (oldalíság, szem-láb koordináció, tárgyhoz viszonyított testhelyzet, finommotorika).

A **téri tájékozódó-képesség, térérzékelés** jól fejleszhető járásokkal, futásokkal, távolság- illetve irányváltoztatásokkal.

A ritmusképesség, illetve a tempó- és ritmusérzék nélkülözhetetlen feltételei a mozgás eredményes végrehajtásának. A játékot az óvodai testmozgás legértékesebb részeként tartjuk számon. A gyermek számára kiapadhatatlan örömforrás. Óvodapedagógusaink folyamatosan nagy gondot fordítanak a gyermekek egészségének megőrzésére, a különböző tartáshibák és a lábstatikai rendellenességek megelőzésére, javítására. Az óvodai mozgásos tevékenységekbe és a mindennapi frissítő testmozgásba gyakran építünk be tartás - és lábboltozatjavító gyakorlatokat. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegőn történő tartózkodásra.

A fejlődés várható eredményei

- A gyermekek szeretnek mozogni, mozgásos játékban részt venni.
- Mozgásuk koordináltabbá válik, növekszik állóképességük.
- Megfelelő technikával, különböző szerekekkel végzik a feladatokat.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a kooperatív játékokban, feladattudatuk egyéni sajátosságnak megfelelő
- Biztonsággal végzi az fundamentális mozgásokat

7. Nevelési programunk szervezeti keretei

7.1. Az óvoda csoportszerkezete

Óvodánkban a szülői igényeket figyelembe véve szervezzük a csoportokat, vannak heterogén és homogén csoportok is. Az általunk készített program megvalósítható osztott és osztatlan csoportban egyaránt.

A hetirend és napirend céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, időbeosztását, ami biztosítja számukra a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezetet. Ezt a célt szolgálja, hogy az óvoda teljes nyitvatartási ideje alatt óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel.

7.2. Napirend

Napirendünk kialakításakor elsődleges szempont, hogy a különböző tevékenységeket úgy szervezzük, hogy az egész napot átszöje a játék, a játékoság, a differenciált tevékenységek között átjárhatóság, a választás lehetősége, a folyamatosság.

Jellemzője a rugalmasság, mely - kiegyensúlyozott légkörben - lehetőséget teremt a gyermekek elmélyült, belső motivált tapasztalatszerzésére, aktív és pihentető tevékenységére.

A napirend érzelmi biztonságot, támpontot és állandóságot ad, kiszámíthatóságot jelent a gyermek számára. Mindamelllett annak megfelelően változtatható, ahogyan az évszakok változnak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi. (A hűvösebb idő beköszöntésével is szükségesnek tartjuk a szabad levegőn való mindennapi tartózkodást, csupán annak időtartamát csökkentjük.)

Óvodánkban a napirend kialakításának fő szempontjai:

- Aktív és passzív pihenés váltakozása
- Helyi szokások és igények
- A gyerekek mozgásigénye
- A játékidő védelme
- A rugalmas napirend
- A gyermekek változó alvási szükséglete
- Az ebéd érkezésének ideje (ne legyen céltalan várakozási idő)

7.3. Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő óvodai csoportjainkban. A szokásrendszer segítségével lehetőséget nyújt óvodásaink napi életének megszervezéséhez. Összeállításánál figyelembe vesszük, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatásra. A rugalmasság, a helyzetekhez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend gyermekeink életének észrevétlen szabályozója legyen.

A tevékenységbe ágyazott tanulás az óvodapedagógus döntése alapján kötött vagy kötetlen

formában valósul meg.

7.4. Óvodai nevelésünk dokumentumai

Óvodánkban a nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomán követését az óvodapedagógusok az alábbi dokumentumokban vezetik:

- Óvodai csoportnapló
- Éves ütemterv
- Felvételi és mulasztási napló
- A gyermekek fejlődési naplója

8. Tervezés

Cél

Olyan tudatosan felépített, nevelésközpontú tanulási terv készítése, mely épít a gyermek életkori sajátosságaira, előzetes ismereteire, szükségleteire. Mindemellett egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, differenciált, játék- és tevékenység központú szemléletet tükröz, valamint élményszerű események sorozatát rögzíti.

Feladat

- Az óvodás gyermek domináns motívumaira építve megismerési vágy kialakítása.
- Egyedi motívumok megismerése, egyéni szükségletekre épülő differenciálás megtervezése
- A gyermekek előzetes ismereteinek, tapasztalatainak, érdeklődési területeinek megismerése, erre épülő tematikus terv készítése
- Felfedező, alkotói tevékenység, önmegvalósítás támogatása
- Gyermekhez, csoporthoz, tevékenységhez, aktuális tanulási helyzethez, célokhoz és feladatokhoz igazodó, rugalmasan változtatható módszerek alkalmazása
- A gyermek megismerési vágyának fenntartása, feltételek biztosítása az egyre magasabb rendű tanulási motiváció eléréséhez
- A gyermekek megfigyeléséből, méréséből levont következtetések megjelenítése: egyéni differenciált fejlesztés - Az egyéni képességfejlesztés mutatói és fejlesztési tervek, - csoportprofil - csoportra vonatkozó tervezés
- A pedagógiai folyamatok elemzése, nyomon követése, a tapasztalatok értékelése, önértékelés reflexió formájában, fejlesztés meghatározása
- az éves tervben szereplő tematikus tervek rugalmas változtatása indokolt esetben

9. Mérés

Cél

A gyermek személyiségének teljes feltérképezése, a kompetenciák, részképességek saját magához viszonyított fejlődésének nyomon követése, rögzítése, a differenciált fejlesztés meghatározása. A PDCA ciklus működtetése.

Feladatok

- a gyermek óvodába lépése előtt anamnézis készítése
- a gyermekek folyamatos megfigyelése természetes tevékenységei közben, beszélgetések alkalmával, gyermeki produktumok elemzésével
- a gyermek mérése az eljárási rendben szereplő gyakorisággal, a mérő eszközök jegyzékében megfoglalmazott területeken
- a kiértékelt eredmények tükrében a feltárt gyengeségekre és erősségekre épülő fejlesztési terv készítése
- a teljes csoport mérését követően kirajzolódnak azok a területek, amelyek valamennyi gyermekre vonatkoznak, jelenjenek meg a nevelési és tanulási tervben fejlesztési feladatokként
- nyomon követő mérések során a fejlődés, a változások rögzítése, újabb területek megjelölése, szükség esetén szakember bevonása
- kimeneti mérés alkalmával az iskolaérettség megállapítása
- a szülők tájékoztatása a gyermek mérési eredményéről, fejlődéséről évente kétszer

Eljárási rend

A gyermek mérése	Ideje
Anamnézis	A gyermek óvodába lépése előtt
Befogadás tapasztalatai	November végén
Bemeneti mérés	Április végén
Nyomon követő mérések	Évente 2 alkalommal (november és április)
Folyamatos megfigyelés	Rögzítése esetenként, minimum 2 alkalommal
A részképességek fejlettségi szintjének mérése	A Nevelési Tanácsadó szakembere által, 5 éves korban Logopédiai vizsgálat
Kimeneti mérés	április végén

A mérés területei:

1. Mozgásos kompetenciák:

- nagymozgások
- finommotorika-dominancia

2. Szociális-személyes kompetenciák

- társas kapcsolatok, közösségi szokások, együttműködés
- érzelmek, motivációk, beállítódás, akarati tényezők

3. Kognitív kompetenciák

- gondolkodási műveletek
- pszichikus funkciók és érzékszervi szféra működése
- anyanyelvi, verbális képességek

Mérés módszerei

- megfigyelés
- beszélgetés
- gyermeki munkák elemzése (kezdeményezett és spontán alkotások)
- cselekedtetés

A mérés eredményének rögzítése

- a gyermek „Az egyéni képességfejlődés mutatói és fejlesztési tervek” című dokumentumában
- összesítő táblázatban a csoport valamennyi gyermeke
- összesítő táblázatban óvodai szinten

Az egyéni képességfejlődés mutatói és fejlesztési tervek című dokumentum tartalma:

- anamnézis
- az óvoda kezdés, a befogadás tapasztalatai
- fejlesztési terv erős és gyenge területekre
- fejlettség mérő lapok
- feladatlapok
- gyermek rajzok
- egyéb észrevételek, megfigyelések (feljegyzések a gyermekről)

10. A nemzetiséghez tartozó gyermekek integrált nevelése

Óvodánk arculatát erőteljesen befolyásolja a nemzetiségi gyerekek arányának emelkedése.

Cél

Hátrányok leküzdésének elősegítése, esélyegyenlőség megteremtése. Elfogadó-támogató és biztonságot nyújtó pedagógiai attitűd kialakítása, a másság tolerálása.

Feladatok

- A nemzetiségi gyerekek felkutatása és a szülők megnyerése az óvodába járás fontosságáról.
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése és szorgalmazása családlátogatás segítségével. Érzelmileg biztonság megteremtése egyéni differenciált bánásmóddal.
- A családok bevonása, indirekt fejlesztése, hagyományok erősítése, identitásformálás.
- A 3-7 éves korú nemzetiségi gyerekek kiemelt, célirányos fejlesztése.
- Olyan képességek kialakítása, amely alkalmazkodva a gyermekek egyéni és életkori sajátosságaihoz, megalapozza az iskolai alkalmasság feltételeit.
- A helyes viselkedésre ösztönzés, alapvető szokásformák és illemszabályok megalapozása.
- A hiányzó ismeretek kiegészítése, pontosítása mikrocsoportos szervezeti formában. A már meglévő ismereteket továbbfejlesztése, mélyítése, rendszerezése játékos módszerek alkalmazásával (tehetséggondozás).
- Az anyanyelvi képességek hátrányainak csökkentése.
- A gyerekek fejlődéséről egyenként rendszeresen vezetett dokumentáció, személyiségük alakulásáról. (Az egyéni képességfejlődés mutatói és fejlesztési tervek)
- Együttműködés a helyi általános iskolákkal, egészségügyi intézettel, a B-A-Z Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Miskolci Tagintézményének szakembereivel és a Nemzetiségi Önkormányzattal.

11. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk

Cél

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő beóvodázása
- Az esélyegyenlőségi törvénynek megfelelően SNI-s gyermekek - Alapító Okiratunkban rögzítettek szerint – integrált óvodai nevelése
- Minden óvodapedagógus munkájába be kell épülnie a gyermekvédelmi munkának, kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.
- Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációja, az óvoda kompenzáló szerepének növelése, esélyegyenlőség biztosítása

Feladat

Prevenációs feladataink:

- Gyermeki, szülői jogok, és kötelességek megismertetése, érvényesítése
- Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel
- Biztonságos, egészséges fejlődéshez és neveléshez szükséges optimális óvodai környezet megteremtése
- Együttműködés a gyermekvédelemben partner társszervekkel
- Egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása

Feltárás feladatai:

- A veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, problémák feljegyzése, jelzése a gyermekvédelmi szerv felé
- A tünetek okainak megkeresése, rendszeres családlátogatás, igény szerint tanácsadás

Megszüntetés feladatai:

- A felzárkóztatás megszervezése, egyéni képességfejlesztés, tehetséggondozás
- Induló hátrányok csökkentése, egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése
- A szülők segítése az esélyegyenlőség biztosításával a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez
- Segítő szakemberek igénybevétele a problémák típusának megfelelően
- Együttműködés konkrét esetekben a segítőkkel, a jelzőrendszer működtetése, esetmegbeszélés havonta a családsegítővel.

Az óvodavezető felelőssége

Az óvoda vezetőjének feladatkörébe tartozik a gyermekvédelmi feladatok megszervezése és ellátása.

Vezetői felelőssége kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermek balesetek megelőzésére, a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának biztosítására, illetve a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelésbe való bevonására.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában
- Nyilvántartja azon gyermekeket, akik a gyermekvédelmi munka terén kiemelt odafigyelést igényelnek
- Segíti az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét, szükség esetén családlátogatást végez velük
- Folyamatos kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel, valamint a Polgármesteri Hivatal szociális osztályával

12. Egészségterv

Az egészség- és környezeti nevelés nagy jelentőséggel bír a kisgyermekek személyiségfejlesztésében. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja nevelési programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja az életmódbeli képességeket. Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat.

Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés kialakításában valamennyi pedagógusnak és a pedagógiai munkát segítő dolgozónak kiemelt a felelőssége és a kötelessége

Az egészségnevelési és környezeti nevelés tevékenységei valamennyi gyermek aktív, cselekvő bevonásával valósulnak meg.

Prioritást élvez az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása és a környezettudatos magatartás belső igénnyé fejlesztése

Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés felvilágosítással, a munka-és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával történik.

12.1. Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei:

- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása
- rendszerszemléletre nevelés
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elősegítése
- optimista életszemlélet kialakítása
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia és segítő életmód kialakítása

Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja

A gyermekek teljes körű egészségfejlesztésének lelki, testi, értelmi, érzelmi és akaratilag tulajdonságaiknak biztonságban és egészséges környezetben történő alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása és védelme
- Környezettudatos magatartásformák fejlesztése
- A helyes napirend és életrend kialakítására nevelés
- Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartására szoktatás
- A komplex testi-lelki-szociális értékek védelmére nevelés
- Ökológiailag fenntartható, egészséges élő- és élettelen környezet kialakításának fejlesztése
- A gyermekek megismertetése a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének lehetőségeivel, a kapcsolatteremtés és a drámajáték eszközeivel
- Az anyag-és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása
- A gyermekek folyamatos, tevékeny és következetes bekapcsolása a szelektív hulladékgyűjtésbe

Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma:

- Az egészséges táplálkozás
- A mindennapos testnevelés, testmozgás
- A testi és lelki egészség fejlesztése
- A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- A bántalmazás és óvodai erőszak megelőzése
- A balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás
- A személyi higiéné
- A környezettudatos magatartás és viselkedés szokás-és normarendszerének kialakítása

12.2. Az egészséges életmódra nevelés

Cél

A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladat

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése,
- a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a fizikai és lelki bántalmazás, erőszak megelőzése
- gondatlan veszélyeztetés megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- a gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Legitimációs záradék

A helyi óvodai pedagógiai programot fenntartói jóváhagyás előtt véleményezte:

Véleményezte:

.....
Szülői Szervezet képviselője

dátum: .....

Elfogadta:

.....
A nevelőtestület képviselőjében

P. H.

dátum:.....

Jóváhagyta:

.....
Fenntartó részéről

P. H.

dátum:.....

.....
Keltezés

P.H.

.....
óvodavezetői aláírás